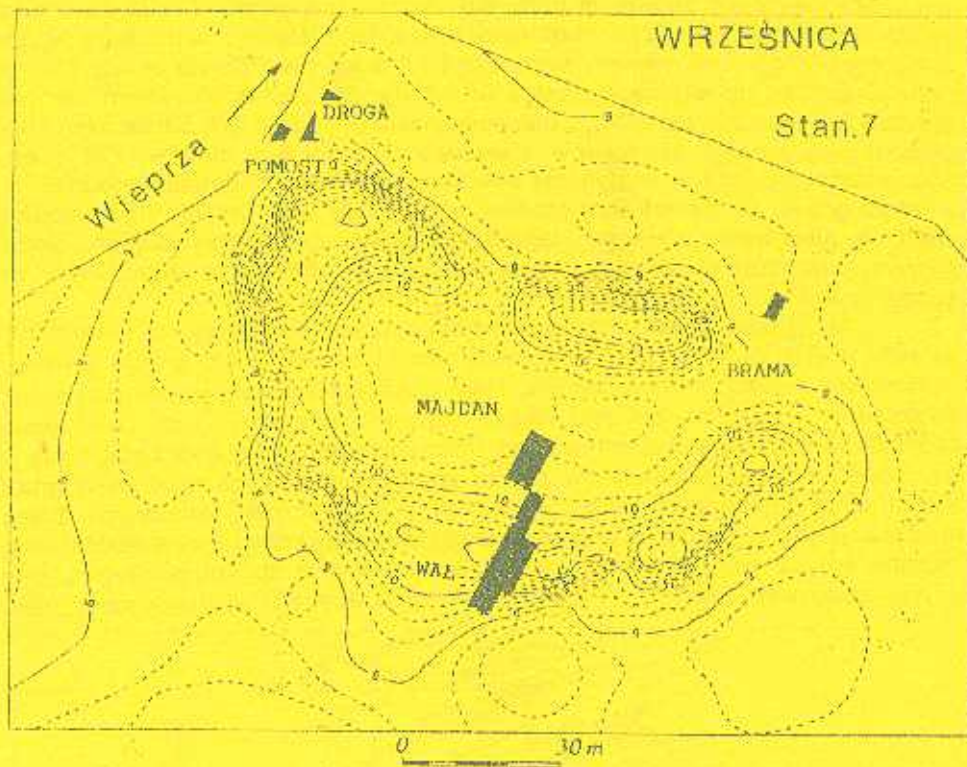

Zapraszamy Państwa
na
"Spotkanie na grodzisku"

PLAN SYTUACYJNO-WYSOKOŚCIOWY GRODZISKA

GRODZISKIEM nazywamy miejsce, w którym w przeszłości znajdowała się osada obronna (gród).

Gród we Wrześnicy został zbudowany pod koniec IX wieku n.e. nad brzegiem Wieprzy, w połowie drogi pomiędzy dzisiejszymi wsiami Stawsko i Staniewice. Decyzja o budowie grodu podjęta przez mieszkańców tych okolic mogła być spowodowana wieloma czynnikami. Wśród nich szczególnie znaczenie mogły mieć trzy: 1) zagrożenie przez społeczności żyjące w bliższym lub dalszym sąsiedztwie; 2) potrzeba manifestacji własnej siły i potęgi, 3) potrzeba kontrolowania mieszkańców tych okolic przez starszyznę, liderów całej społeczności. Trudno jest dziś odpowiedzieć na pytanie jakie były bezpośrednie motywy budowy grodu. Z pewnością gród nie pełnił wyłącznie funkcji obronnych. Zarejestrowane dotąd, w trakcie badań archeologicznych, materiały pozwalają stwierdzić, że gród był wewnątrz zabudowany i toczyło się w nim bogate życie społeczne i gospodarcze. Lecz rozbudowane konstrukcje obronne grodu tak silnie działają na wyobraźnię, że wydaje się, iż właśnie funkcja obronna była najważniejsza.

Zajmijmy się zatem na początku obronnością grodu. Został on zbudowany w terenie naturalnie obronnym - w zakolu starego, odciętego koryta (paleomeandra). Tym samym więc, rzeka i /lub jej stare koryto pełniły funkcję naturalnej fosy utrudniającej dostęp do osady. By wzmocnić system obronny zbudowano jeszcze wał ziemny otaczający całą osadę. Wał ten miał szerokość u podstawy ponad 10 metrów i wysokość około 5-6 metrów. Od strony zewnętrznej był stromy, natomiast od strony wewnętrznej opadał łagodnie do wnętrza grodu. By mieszkańcy grodu mogli w miarę łatwo wspiąć się na koronę wału, w niektórych miejscach łagodnego stoku, zbudowano stopnie. Dodatkowym elementem obronnym była konstrukcja drewniana zbudowana na szczycie wału.

Tak ciężka konstrukcja wału groziła rozsunięciem się na podmokłym gruncie doliny Wieprzy. Budowniczo wie grodu zdawali sobie z tego sprawę i zastosowali rozwiązanie techniczne, które zabezpieczyło wał przed naturalnym zniszczeniem. Zanim zaczęto sypać piasek tworzący wał zbudowano skomplikowaną konstrukcję drewnianą stanowiącą podstawę wału i stabilizującą go. Konstrukcja ta składała się z kilku rzędów pali wbitych ukośnie w grunt (konstrukcja palisadowa) oraz podłużnie i poprzecznie układanych belek drewnianych (tzw. konstrukcja przekładowa). Elementy konstrukcji przekładowej łączone były z wbitymi palami na wiele wymyślnych sposobów (rygle), bez użycia żelaznych ćwieków. W budowie drewnianej konstrukcji podstawy wału

Drewniana konstrukcja podstawy wału

użyto wyłącznie drewna dębowego. Analizując przyrosty roczne na drewnie (słoje drzewa) można bardzo dokładnie określić, kiedy drzewo zostało ścięte. Dzięki temu możemy dziś powiedzieć, że dęby wykorzystane do budowy wału były ścięte w latach 872-897 n.e.

Taki system obrony (fosa i wał) był trudny do sforsowania. Niewątpliwie najslabszym punktem obrony grodu była brama. Mieszkańcy grodu musieli mieć do niego dostęp. Tym samym też dostęp miał potencjalny wróg. Aby wzmocnić ten element systemu obronnego, przed bramą zbudowano ostrokoł. Składał się

on z wbitych pod różnym kątem pali drewnianych. Tym samym dojście do bramy było utrudnione i prowadziło wąskim przejściem pomiędzy ostrokołem i wałem.

Funkcja obronna grodu jest zatem dobrze udokumentowana. Badania archeologiczne w obrębie grodu i w jego bezpośrednim sąsiedztwie potwierdziły również, że gród był stale zamieszkały, a mieszkańcy prowadzili intensywną działalność gospodarczą.

Budynki mieszkalne zbudowane były z drewna. Najstarsze z nich zbudowano w konstrukcji słupowej ze ścianami plecionkowymi uszczelnianymi gliną. Przy budowie później stawianych domostw stosowano konstrukcję zrębową. Szpary pomiędzy poziomo ułożonymi belkami wypełniano gliną, mchem lub słomą. Wnętrze domów podzielone było na izby, w których toczyło się codzienne życie. Centralnym pomieszczeniem domu była izba, w której znajdował się piec. Piec zbudowany był z kamieni i gliny. Poza domem też znajdowały się obiekty, które służyły do celów gospodarczych. Przykładem może być odkryty w 1993 roku piec chlebowy.

Mieszkańcy grodu zajmowali się hodowlą zwierząt, uprawą roli, tkactwem, produkcją naczyń ceramicznych, ciesiolką, itp. Znajduje to potwierdzenie w odkrywanych materiałach: kościach zwierzęcych, szczątkach roślin uprawnych (oprócz ziaren zbóż, również snopek lnu), przyrządów do obróbki włókien roślinnych i

Drewniana konstrukcja drogi

Odkryte dotąd zabytki pozwalają sugerować, że mieszkańcy grodu kontaktowali się lub nawet handlowali ze społecznościami żyjącymi w Skandynawii. Być może więc Wrześnicę odwiedzali Wikingowie (!). Dla tych świetnych żeglarzy przepłynięcie Bałtyku i żegluga w górę Wieprzy od Darłowa do Wrześnicy nie stanowiła żadnego problemu. Czy domniemane wizyty Wikingów miały tylko pokojowy charakter.

W jakiś czas po zbudowaniu gród uległ spaleniu. Nie można w tej chwili powiedzieć czy to efekt napadu zbrojnego, czy może przypadkowego zaproszenia ognia. Jak dotąd śladów walki nie odkryto. Krótco po spaleniu, budynki w obrębie grodu zostały odbudowane i dalej użytkowane.

Tak, jak zawsze i wszędzie, wśród mieszkańców grodu pojawiała się śmierć. Zmarłych mieszkańców grzebano na cmentarzyskach znajdujących się w dzisiejszym lesie we Wrześnicy. Mogiłą zmarłego był usypany z piasku nasyp (kurhan). Wcześniej zwłoki zmarłego palono na specjalnie do tego przygotowanym stosie. Przepalone kości zbierano i wkładano do naczynia ceramicznego. Naczynie to później ustawiano na wierzchołku kurhanu i tak zostawiano. W efekcie dziś często znajdujemy rozproszone przepalone kości na wierzchołku lub stoku kurhanu.

W lesie we Wrześnicy znaleziono dotąd 6 cmentarzysk, na które składa się od pięciu do ponad stu kurhanów.

Zapraszamy do zabawy w "średniowiecznym stylu". Mamy nadzieję, że "spotkanie na grodzisku" będzie udane dla wszystkich. Wierzmy, że przy okazji łatwiej będzie wyobrazić sobie jak żyli ludzie mieszkający nad Wieprzą ponad 1000 lat temu. A to właśnie m.in. potomkowie mieszkańców grodu we Wrześnicy, pochowanych na cmentarzyskach kurhanowych w najbliższej okolicy, przyczynili się do utworzenia w średniowieczu Księstwa Sławieńskiego i Sławna.

Organizatorzy:

Sławieński Dom Kultury

Fundacja "Dziedzictwo"
nr konta: PKO BP Sławno
nr 77637-12827-132-3